

AHOZKO AURKEZPENA

Axun Aierbe

BIRFORMULAZIO-ESTRATEGIAK ETA KOMUNIKAGARRITASUNA ADMINISTRAZIOKO TESTUETAN

axun aierbe mendizabal
Euskal Herriko Unibertsitatea
Leioa, 2008-01-31

1. Sarrera

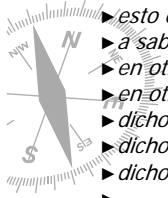
Birformulazioa erabili ohi da hiztunak komunikatu nahi duena behar bezala transmititu ez ote duen hautematen duenean, hain zuzen ere, lehendik esandakoa hobeki adierazteko: birformulatzaileren bidez hiztunak aurretik esandakoa zehatz dezake edo zuzendu (Martín Zorraquino & Portolés Lázaro 1999: 4121).

2. Gaztelaniazko birformulatzailak

► Martín Zorraquinok eta Portolés Lázarak (1999: 4122-4139) lau birformulatzaille multzo bereizten dituzte gaztelaniarako:

▪ Azalpenezkoak:

- *o sea*
- *es decir*
- *esto es*
- *a saber*
- *en otras palabras*
- *en otros términos*
- *dicho de otra manera*
- *dicho de otra forma*
- *dicho de otro modo*
- ...

2. Gaztelaniazko birformulatzailak

▪ Zuzenketak sartzekoak:

- *mejor dicho*
- *más bien*
- *digo*

▪ Urruntzea adierazten dutenak:

- *en cualquier caso*
- *en todo caso*
- *de todos modos*
- *de todas formas*
- *de todas maneras*
- *de cualquier modo*
- *de cualquier forma*
- *de cualquier manera*

2. Gaztelaniazko birformulatzailak

▪ Laburbiltzekoak:

- *en suma*
- *en conclusión*
- *en resumen*
- *en síntesis*
- *en resumidas cuentas*
- *en definitiva*
- *a fin de cuentas*
- *en fin*
- *total*
- *al fin y al cabo*
- *después de todo*

3. Birformulatzailak ala fraseologia-unitateak? Bestelako sailkapenak

► Alabaina, badira beste sailkalpen batzuk ere. Corpas Pastorrek (1996) fraseologia-unitateak aztertzerakoan, aipatu ditugun unitateetatik hainbat aztertu zituen, baina beste sailkapen bat egin zuen.

► Esate baterako, *en resumidas cuentas* 'iragaite-formula' da harentzat, *o sea* eta *es decir* bezalaxe (1996: 191), eta *a fin de cuentas* eta *al fin y al cabo*, berriz, lokailuak edo 'esapide konjuntiboak' dira (1996: 108).

4. Itzulpengintza eta birformulazioa

- ▶ Itzulpengintzaren ikuspegitik, birformulazioa hizkuntzaren barneko itzulpena edo interpretazioa dela esan ohi da, testu edo berbaldi jakin baten barnean gauzatzen dena, besteak beste, lehendik esandakoa hitz ulerterrazago eta arruntagoen bidez adierazteko (Eco 2003: 282-283).

4. Itzulpengintza eta birformulazioa

- ▶ Halaber, birformulazioak hizkuntza batetik bestera itzultzean duen garrantzia ere kontuan hartzekoa da, xede-testuaren ulergarritasuna bermatu ahal izateko, jatorrizko testuan ageri ez den informazioa erants baitaiteke (zenbaitetan parafirasira joaz) xede-testuan, birformulazioa baliatuz.

4. Itzulpengintza eta birformulazioa

- ▶ Bestalde, administrazioko testuez mintzatzean, aski ohikoa da testuen ulergarritasuna zalantzan jartzen duten iritziak plazaratzea. Hori dela-eta, Euskal Autonomia Erkidegoan Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundeak hainbat lan eman ditu argitara *plain language* edo hizkera xehearen ikuspegitik administrazioko hizkera errazteko.
- ▶ Era berean, euskara teknikoaz mintzatzerakoan birformulazioa aztertu dute, besteak beste, Makazagak beste gai batzuekin batera (1996) eta Zabalak hertsikiago testu-antolatzaileez mintzatzean (1996).

5. Birformulazioa, administrazioko testuetan

- ▶ Corpusa: Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkariko (EHAA) testuetan (nagusiki 2007koetan) ageri diren birformulatzailerik nola baliatzen diren.
- ▶ Oro har, gaztelaniazko testuak izan ohi direnez jatorrizkoak eta –salbuespenak salbuespen– euskarazkoak, berriz, itzuliak, gaztelaniazko testuak jatorrizkotzat joko dira (aldizkari ofizialetan ez baita adierazten zein den jatorrizko testua eta zein itzulia).

6. Birformulazioa gaztelaniazko eta euskarazko testuetan

6.1. Birformulatzailerik nola erabili diren gaztelaniazko testuetan

6.2. Gaztelaniazko birformulatzailerik nola euskaratu diren

6.3. Gaztelaniazko testuan birformulatzailerik agertu ez arren, euskarazko testuan birformulatzailerik agertzea

6.1. Birformulatzailerik nola erabili diren gaztelaniazko testuetan

▶ Gaztelaniaz zerrendaturiko birformulatzailerik batzuk oso ugariak dira, baina ez beste batzuk.

▶ Hortaz, lehenik gaztelaniazko birformulatzailerik nola erabiltzen diren eta birformulatzailerik arren zein erabiltzen diren gehien eta zein gutxién aurkeztuko dugu, eta birformulazioak gaztelaniazko jatorrizko testuetan duen lekua aztertuko dugu.

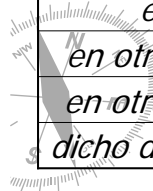
6.1. Birformulatzailak nola erabili diren gaztelaniazko testuetan

- ▶ Ahozko hizkuntzan erabiltzen diren birformulatzailak administrazioko testuetan lekurik ez dutela edo oso leku gutxi dutela aurrez ikustekoa da, baina maila jasokotzat jotzen diren edo jo daitezkeen zenbaitek ere leku urria dute testu hauetan.

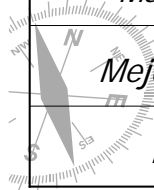
6.1. Birformulatzailak nola erabili diren gaztelaniazko testuetan

AZALPENEZKOAK (2007ko testuetan)	
<i>es decir</i>	205
<i>esto es</i>	93
<i>en otras palabras</i>	3
<i>en otros términos</i>	1
<i>dicho de otro modo</i>	1

6.1. Birformulatzailak nola erabili diren gaztelaniazko testuetan

ZUZENKETAK SARTZEKOAK (2007ko testuetan)	
<i>Más bien</i>	7
<i>Mejor dicho</i>	0
<i>Digo</i>	0

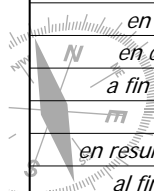
6.1. Birformulatzailak nola erabili diren gaztelaniazko testuetan

URRUNTZEA ADIERAZTEN DUTENAK (2007ko testuetan)	
<i>en todo caso</i>	610
<i>en cualquier caso</i>	231
<i>de cualquier modo</i>	12
<i>de cualquier forma</i>	12
<i>de todos modos</i>	6
<i>de todas maneras</i>	4
<i>de cualquier manera</i>	3
<i>de todas formas</i>	2

6.1. Birformulatzailak nola erabili diren gaztelaniazko testuetan

LABURBILTZEKOAK (2007ko testuetan)	
<i>en definitiva</i>	28
<i>en suma</i>	11
<i>en síntesis</i>	11
<i>en resumen</i>	7
<i>en conclusión</i>	3
<i>a fin de cuentas</i>	1
<i>en fin</i>	1
<i>en resumidas cuentas</i>	0
<i>al fin y al cabo</i>	0
<i>después de todo</i>	0

6.1. Birformulatzailak nola erabili diren gaztelaniazko testuetan

- ▶ Laburbiltzeko birformulatzailak ez dira oso erabiliak administrazioko testuetan.
- ▶ Aipatzekoa da zenbait birformulatzaila ez direla ageri 2007ko testu bakar batean ere, hala nola, *en resumidas cuentas* eta *al fin y al cabo* birformulatzailak.
- ▶ Laburbiltzeko erabiltzen diren birformulatzaila horiek EHAAREN corpus osoan, hurrenez hurren, lau (*en resumidas cuentas*) eta hiru (*al fin y al cabo*) aldiz soilik ageri dira.

6.1. Birformulatzailak nola erabili diren gaztelaniazko testuetan

- ▶ Zuzenketak txertatzeko erabiltzen diren birformulatzailak nekez agertzen dira administrazioko testuetan: *más bien* birformulatzaila 7 aldiz erabili da 2007an eta 71 aldiz ageri da corpus osoan.
- ▶ Aldiz, azalpenezko bi birformulatzaila eta urruntzea adierazten duten beste bi askoz erabiliagoak dira.

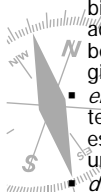
6.1. Birformulatzailak nola erabili diren gaztelaniazko testuetan

- ▶ Azalpenezko birformulatzailen artean, *es decir* eta *esto es* dira gehien baliatzen direnak:
  - *es decir*: 205 testutan (2007an) eta 2.085 testutan, corpus osoan.
  - *esto es*: 93 testutan (2007an), eta 919 testutan, corpus osoan.
- ▶ Corpus osoko emaitzen azken bilaketa 2008ko urtarrilaren 30ean egina da: emaitzak egunetik egunera aldatzen dira!

6.1. Birformulatzailak nola erabili diren gaztelaniazko testuetan

- ▶ Administrazioko testuetan, urruntzea adierazten duten birformulatzailak dira erabilienak, baina guztien artean, *en todo caso* eta *en cualquier caso* unitateak dira ohikoenak:
  - *en todo caso*: 610 testutan (2007an) eta 7.863 testutan, corpus osoan; baina esanahiari arreta hartuz gero, zenbaitetan ez da urruntzea adierazten duen birformulatzaila, betebeharra edo nahitaezkotasuna adierazten duen esapidea balizik. *En todo caso* unitateak bestelako erabilerak ere izan ditzake, birformulatzaila gisara baliatzeaz gain (Montolio 1999).
  - *en cualquier caso*: 231 testutan (2007an) eta 2.823 testutan, corpus osoan. *En todo caso* unitateari buruz esanikoez, neurri batean, *en cualquier caso* unitatearentzat ere balio dute.
  - *de todos modos*: 6 testutan (2007an) eta 56 testutan, corpus osoan.

6.1. Birformulatzailak nola erabili diren gaztelaniazko testuetan

- ▶ Beraz, esan beharrezko gaude, administrazioko gaztelaniazko testuetan gehien baliatzen diren birformulatzailak azalpenezkoak eta urruntzea adierazten dutenak direla, baina oso leku urria dutela bai zuzenketak sartzeko baliatzen direnek baita laburbiltzeko erabiltzen direnek ere.

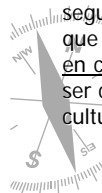
6.2. Gaztelaniazko birformulatzailak nola euskaratu diren

- ▶ Batzuetan jatorrizko testuan zegoen birformulazio berbera euskaratzen da.
- ▶ Batetik, birformulatzailen arteko sinonimia dagoenez, eta bestetik, baliokidetasunak (guztiz) finkaturik ez daudenez, hainbat birformulatzaila euskaratzen dira ordain jakin bat baliatuz, edo alderantziz, birformulatzaila jakin bat era bat baino gehiagotan euskaratzen da.
- ▶ Beste batzuetan, aldiz, gaztelaniazko birformulatzaila ez dago euskaratuta. Adibide gisara, lehenik, urruntzea adierazten duten *en cualquier caso* eta *en todo caso* birformulatzaila baliokideak euskaratzeko baliaturiko ordain adibideak dakartzagu hona:

6.2. Gaztelaniazko birformulatzailak nola euskaratu diren: *en cualquier caso*

- ▶ En cualquier caso, el mínimo de la ayuda será de 294 euros...
- ▶ [...] incluyendo las adaptaciones técnicas de seguridad y de salubridad que sean necesarias y que, en cualquier caso, deberán ser compatibles con el bien cultural
- ▶ Edozein kasutan, diru-laguntzaren gutxienezko 294 eurokoa izango da...
- ▶ [...] beharrezkoak diren segurtasun- eta osasungarritasun-egokitzapen teknikoak eginda, eta, betiere, kultura-ondarearekin bat

6.2. Gaztelaniazko birformulatzailleak nola euskaratu diren: *en todo caso*

- ▶ La presentación del proyecto por el mismo empresario que va a ejecutar las obras tiene carácter excepcional y requiere, en todo caso, la redacción previa por la Administración correspondiente anteproyecto.
- ▶ En todo caso, a efectos de disfrute, los periodos de tiempo fijados en días se computarán siempre con carácter de días naturales, a contar desde la fecha del hecho causante.
- ▶ Obrak exekutatu behar dituen enpresari berak proiektua aurkezteak salbuespen izaera du eta nolanahi ere, aldez aurretik Administrazioak dagokion aurreproiektua idaztea eskatzen du.
- ▶ Betiere, egunetan zehaztutako aldiak hartzeko, egutegiko egunak bezala neurtuko dira, egitate kausatzailearen egunetik aurrera.

6.2. Gaztelaniazko birformulatzailleak nola euskaratu diren: *en todo caso*

- ▶ Dichas pólizas se adecuarán en todo caso conforme a las actualizaciones que se puedan venir a realizar en el ámbito de la Administración General de la Comunidad Autónoma, cuyos importes se harán públicos para su conocimiento general.
- ▶ En todo caso, el momento concreto del disfrute del descanso quedará supeditado al mantenimiento de la atención de los servicios.
- ▶ Edonola ere, poliza horiek aldian-aldian egokitu ahal izango dira, Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorrean egin litezkeen eguneratzeen ondorioz. Polizen zenbatekoa jakitera emango da denon ezagutzarako.
- ▶ Hala ere, zerbitzuak emateak atsedernaldia hartzeko une zehatz hori baldintzatuko du.

6.2. Gaztelaniazko birformulatzailleak nola euskaratu diren: *en todo caso*

- ▶ Esta medida estará en todo caso sujeta a negociación con la Dirección-Gerencia de la Organización de servicios correspondiente, pudiendo conllevar si así fuera necesario para su atención, un cambio de Unidad del/la solicitante.
- ▶ Dena dela, neurri hau zerbitzu-erakundeko zuzendaritzagerentziarekin negoziatu beharko da eta salbuesteko aukera hori erabiltzeko beharrezkoa balitz, eskatzailea beste unitate batera aldatu ahal izango litzateke.

6.2. Gaztelaniazko birformulatzailleak nola euskaratu diren: *en todo caso*

- ▶ En todo caso, después de 24 horas de trabajo ininterrumpido, [...] el residente tendrá un descanso continuo de 12 horas...
- ▶ La aplicación de estas compensaciones quedará en todo caso supeditada al efectivo cumplimiento de la jornada anual pactada.
- ▶ Edozein kasutan ere, lanean 24 ordu etengabe eman ondoren, [...] egoiliarak 12 orduko atsedernaldi etengabea izango du...
- ▶ Ordu horiek hartzea, edozein modutan ere, hitzartutako urteko lanaldia betetzearen menpean egongo da.

6.2. Gaztelaniazko birformulatzailleak nola euskaratu diren: *en todo caso*

- ▶ En todo caso, a los efectos del Acuerdo se considerarán deberes inexcusables de carácter público o personal los siguientes
- ▶ Nolanahi den, Akordio honen ondorioetarako, honako hauek hartuko dira nahitaezko eginkizun publiko edo pribatutzat
- ▶ En todo caso, la concesión de este permiso estará condicionada a la disponibilidad organizativa de la Organización de servicios correspondiente...
- ▶ Nolanahi ere den, zerbitzu-erakundearen antolaketako egoerak baldintzatuko du baimena ematea edo ez...

6.2. Gaztelaniazko birformulatzailleak nola euskaratu diren: *en todo caso* ordain espliziturik gabe

- ▶ En los supuestos de que el último puesto fuera desempeñado en adscripción provisional sin garantía retributiva, se garantizará, en todo caso, el devengo de las retribuciones correspondientes al nivel del grado personal consolidado.
- ▶ Azkeneko lanpostuan behin-behineko atxikipenean eta ordainsarietako bermerik gabe egon direnei, finkatuta duten graduari dagozkion ordainsariak emango zaizkie.

6.2. Gaztelaniazko birformulatzailleak nola euskaratu diren: *en todo caso* ordain espliziturik gabe

- ▶ La autorización podrá solicitarse en cualquier momento posterior a la fecha de nacimiento o resolución judicial de adopción, teniendo, en todo caso, una duración máxima de tres años desde la fecha de nacimiento o de la resolución judicial, sin perjuicio de que dicha situación pueda finalizar con anterioridad como consecuencia de la extinción de su relación de empleo.
- ▶ Baimena jaiotza edo adoptatzeko erabaki judiciala izan denetik edozein momentutan eska daiteke, gehienez hiru urterako, haurra jaio denetik edo erabaki judiciala eman denetik. Eskatutako epearen barruan lankontratuak bukatuko balitz, baimen hori ere bukatutzat emango litzateke.

6.2. Gaztelaniazko birformulatzailleak nola euskaratu diren: *es decir* birformulatzailaren ordainak

- ▶ Es decir, se garantiza que los cupos asistenciales asignados a cada médico tenderán a ajustarse a la estructura demográfica estándar de la Comunidad Autónoma Vasca (CAV), reconociéndose, en cualquier caso, los excesos que sobrepasen la media anteriormente citada.
- ▶ Hau da, mediku bakoitzari esleitutako asistentzia-kupoak Euskal Autonomia Elkargoko egitura demografiko estandarrera egokituko dela garantizatuko da. Edonola ere, lehen aipatutako batezbestekoa gainditzen duten kupoak onartuko dira.

6.2. Gaztelaniazko birformulatzailleak nola euskaratu diren: *es decir* birformulatzailaren ordainak

- ▶ Únicamente podrán recibir las subvenciones contempladas en esta modalidad los proyectos que son deficitarios, es decir, aquellos proyectos que no puedan cubrir los gastos previstos mediante su financiación propia obligatoria.
- ▶ Defizitarioak diren egitasmoei bakarrik eman ahal izango zaie diru-laguntza, hots, aurreikusitako gastuak, eskatzaileak ezinbestean jarri beharreko finantzaketa propioarekin berdindu ezin dituzten egitasmoei.

6.2. Gaztelaniazko birformulatzailleak nola euskaratu diren: *es decir* birformulatzailaren ordainak

- ▶ Cada clase competirá con las de su propia categoría y no con todo el resto de participantes. Es decir, que los participantes de 5.º y 6.º de EP de modelo A competirán con el resto de grupos de igual modelo y nivel; se procederá de la misma manera en cada una de las seis categorías restantes.
- ▶ Lehia multzo horietako bakoitzean jokatu da eta ez parte-hartzaile guztien artean. Esan nahi baita, A ereduko LMHko 5. eta 6. mailakoak eredu eta maila berekoekin alderatuko direla. Berdin-berdin beste sei multzoetako bakoitzean.

6.2. Gaztelaniazko birformulatzailleak nola euskaratu diren: *es decir* birformulatzailaren ordainak

- ▶ También se tiene constancia de la cobertura mediática, no sólo por el número de pueblos y territorios por los que circula la carrera, sino por los periódicos, propaganda y televisiones que informan sobre la misma. Es decir, su influencia sobre la población o número de habitantes es enorme, por lo que resulta un medio idóneo para llevar un determinado mensaje a la población.
- ▶ Badakigu, orobat, hedabideek estaldura handia ematen diotela, ez bakarrik lasterketa hainbat herri eta lurraldetatik igarotzen delako, baizik eta baita egunkariak, propagandak eta telebistek horren berri ematen dutelako ere. Bestela esanda, biztanlerian edo biztanle-kopuruan duen eragina ikaragarria da eta, hori dela-eta, bitarteko egokia da biztanleen artean mezu jakin bat zabaltzeko.

6.2. Gaztelaniazko birformulatzailleak nola euskaratu diren: *es decir* birformulatzailaren ordainak

- ▶ La Cuenta General recoge los anexos previstos en el artículo 61.2 de la Norma Foral 14/2003, es decir, el balance de comprobación de sumas y saldos, el estado de modificaciones de créditos y el estado de situación y movimiento de valores.
- ▶ Kontu Orokorrek 14/2003 Foru Arauaren 61.2 artikuluan aurreikusitako eranskinak jasotzen ditu, alegia, kopuru eta saldoen egiaztatze-balantzea, kreditu-aldaketen egoera eta baloreen mugimendu eta egoera.

6.3. Gaztelaniazko testuan birformulatzailerik ez, baina euskarazko testuan bai.

► Azkenik, gaztelaniaz birformulaziorik edo birformulazio espliziturik agertu ez arren, euskarazko administrazioko testuetan birformulazioa baliatzen da hainbatetan, izan ere, itzultzerakoan txertatzen da birformulatzailerik, jatorrizko testuan esplizituki ez agertu arren.

► Hain zuzen (ere) birformulatzailerik maiz agertzen da gaztelaniaz birformulaziorik ez egon arren.

6.3. Gaztelaniazko testuan birformulatzailerik ez, baina euskarazko testuan bai.

► Facilitar la incorporación del alumnado de reciente incorporación al Sistema Educativo Vasco necesariamente contemplar la mejora en la capacidad de comunicación del mismo, mejora a la que dan respuesta los diferentes programas de refuerzo lingüístico.

► Euskal Hezkuntza Sistemari hasi berriak diren ikasleei laguntzeko, ezinbestekoa da euren komunikatzeko gaitasuna hobetzea; behar horri erantzuten diote, hain zuzen, hizkuntza indartzeko zenbait programek.

6.3. Gaztelaniazko testuan birformulatzailerik ez, baina euskarazko testuan bai.

► Para los que no alcancen el año de servicio la duración vacacional será proporcional al tiempo de servicio transcurrido desde la fecha de su ingreso o reingreso hasta el 31 de Diciembre del mismo año.

► Lanean urtebete osoa egin ez dutenek proportzioan dagozkion oporrak hartuko dituzte, hain zuzen ere, lanean hasi edo itzuli direnetik abenduaren 31 arteko epeari dagozkion opor-egunak.

4. Ondorioak

► Administrazioko gaztelaniazko testuetan gehien baliatzen diren birformulatzailerik azalpenezkoak eta urruntzea adierazten dutenak dira, baina oso leku urria dute bai zuzenketak sartzeko baliatzen direnek baita laburbiltzeko erabiltzen direnek ere.

► Euskaratzerakoan aldakortasun handia dago testu batetik bestera: batzuetan, itzultzaileak baliokide jakin bat edo beste bat hautatzen duelako; baina, beste batzuetan, testu berean ere ikus daitezke aldakortasuna.

► Euskarazko testuan, batzuetan birformulatzailerik erabiltzen da, jatorrizko testuan birformulatzailerik esplizituki ez agertu arren; eta esaldi luzeak ulerterrazago izaten laguntzen duenez, komunikaziorako lagungarri gerta daitezke.

Bibliografia

- CORPAS PASTOR, Gloria (1996): *Manual de fraseología española*. Madrid: Gredos.
- ECO, Umberto (2003): *Dire presque la même chose: Expériences de traduction*. Paris: Bernard Grasset.
- MAKAZAGA, Jesus Mari (1996): "Perpauen arteko testu mailako lotura: testu zientifikoak sortzen". Zabala, Igone (koord.) (1996): *Testu-loturarako baliabideak: euskara teknikoak*. Bilbo: Euskal Herriko Unibertsitateko Argitalpen Zerbitzua. 45-111.
- MARTÍN ZORRAQUINO, Mª Antonia & PORTOLÉS LÁZARO, José (1999): "Los marcadores del discurso". Bosque, Ignacio & Demonte, Violeta (zuz.) (1999): *Gramática Descriptiva de la Lengua Española*. Madrid: Espasa Calpe. 4051-4203.
- MONTOLÍO, Estrella (1999): "Las construcciones condicionales". Bosque, Ignacio & Demonte, Violeta (zuz.) (1999): *Gramática Descriptiva de la Lengua Española*. Madrid: Espasa Calpe. 3643-3737.
- ZABALA, Igone (1996): "Testuan iruzkinak sartzeko funtzioa izan dezaketen antolatzaileak: *hau da, hain zuzen ere, adibidez, batez ere*". Zabala, Igone (koord.) (1996): *Testu-loturarako baliabideak: euskara teknikoak*. Bilbo: Euskal Herriko Unibertsitateko Argitalpen Zerbitzua. 113-130.

